

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу «СИНТЕЗ ТРАДИЦІЙНОГО КИТАЙСЬКОГО ПЕЙЗАЖНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА»

Жень Цзеюй

(науковий керівник – Трегуб Наталія Євгеніївна,
кандидат архітектури, доцент),

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)
за спеціальністю 022 – Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво

Актуальність теми дисертації. Актуальність обраної теми дослідження в межах сучасної теорії та практики дизайну зумовлена кількома факторами: невизначеністю поліфункціональної ролі творів мистецтва, включених в сучасні інтер'єри громадських будівель; відсутністю мистецтвознавчих праць, присвячених видозмінам (трансформаціям) форм сучасного мистецтва в реаліях нових стильових напрямів формоутворення простору інтер'єру; відсутністю чіткої типології та критеріїв синтезу мистецтв, архітектури та дизайну як концептуальних проєктних підходів формування предметно-просторового середовища життєдіяльності.

Традиційний китайський живопис (картини, панно, монументально-декоративні розписи, композиції на предметах) та ієрогліфіка, що інтегровані в простір інтер'єру, мають велику історико-культурну та мистецьку цінність, є виразом національно-регіональних рис і філософських постулатів китайського суспільства, виконуючи поліфункціональну роль в організації комфортного предметно-просторового середовища. Відповідно тема та проблематика даного дослідження є своєчасною через зв'язок зі світовими анти-глобалізаційними тенденціями збереження сталості етнокультурного середовища. В наш час всеохоплюючого (тотального) дизайну актуалізується проблема визначення типології синтезу інноваційних дизайнерських методів і композиційних прийомів трансформації творів китайського мистецтва, інтегрованих в середовище інтер'єру, яке є специфічною синтетичною структурою із складовими: архітектура, дизайн, мистецтво.

Результати існуючих науково-теоретичних досліджень та проєктна практика не дають у повній мірі обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення поставленої у дисертації проблеми, яка торкається трьох галузей: теорії архітектури, мистецтвознавства, теорії й практики дизайну. Синтез китайського пейзажного мистецтва та дизайну просторів інтер'єру раніше не був комплексно досліджений, деякі науковці аналізували лише окремі види китайського живопису (авторського, портретного, декоративного, олійного, тушшю), не систематизуючи результати новітньої дизайнерської практики формоутворення внутрішнього середовища, що також підтверджує актуальність заявленої теми дисертаційної роботи для подальшого вирішення нагальної проблеми сталого розвитку китайської етно-культури та впровадження новітніх методів і технологій інтеграції та трансформації мистецької національної спадщини у сучасне предметно-просторове середовище.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Визначені у дисертації мета і завдання дослідження зумовили не лише його актуальність, а й наукову новизну. Цінністю роботи є те, що в ній вперше визначено закономірності еволюції формування художньо-дизайнерського образу предметно-просторового середовища житлового та громадського призначення з інтегрованими в них творами традиційного китайського пейзажного мистецтва засобами поліжанрового (полілогічного), ансамблевого та органічного синтезу, а також визначені поліфункціональні цілі і роль китайського пейзажного мистецтва у створенні в сучасних громадських просторах закладів культури комфортної обстановки, візуальної естетики, специфічної тематичної атмосфери та формуванні передумов естетичної освіти.

Також здобувачем уточнено дефініції таких понять, як «інтеграційний архітектурно-мистецький простір», «художньо-дизайнерський синтез» і розвинуто питання щодо принципів трансформації графічно-живописної мови, колористики, матеріалів і технік традиційних китайських пейзажних розписів в дизайні сучасного предметно-просторового середовища.

Наукові положення і висновки дисертації є обґрунтованими, оскільки спираються не лише на загальні наукові підходи (системний, комплексний та середовищний), що застосовуються для аналізу складно організованих систем (до яких в повній мірі відноситься предметно-просторове середовище інтер'єру), а й на методи мистецтвознавчого аналізу (візуального спостереження, іконографічний, документальний, технологічний та стилістичний), історико-культурний та історико-порівняльний методи, семіотичний метод, метод моніторингу, композиційний аналіз зразків інтер'єрів при їх натурному огляді та з використанням відкритих візуальних даних Інтернет-мережі.

Достовірність наукових результатів, їх новизна та обґрунтованість підтверджені розміщеними у додатках фотоматеріалами, більша частина з яких отримана здобувачем самостійно в межах проведеної фотофіксації досліджених зразків предметно-просторового середовища. Поставлені в дисертації наукові завдання успішно виконані, а здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертація здобувача Жень Цзеюй повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1314, що зазначено в п. «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація Жень Цзеюй є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертації на текстові збіги, можна зробити висновок, що дисертаційна праця є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату і запозичень.

Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

За структурою дисертація Жень Цзеюй складається з анотацій, вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (204 найменувань), і додатків. Загальний обсяг дисертації – 242 сторінки (із них 151 сторінка основного тексту). Структура роботи відповідає поставленій меті і завданням дослідження. Його результати викладені в загальних висновках.

У вступі дисертації визначено актуальність, об'єкт і предмет дослідження, обґрунтовано географічні та хронологічні межі, сформульовано мету та завдання дисертації, викладені основні положення та наукова новизна роботи, результати її апробації.

Перший розділ *«Джерельна база та історіографія дослідження. Термінологічний апарат дослідження. Методика дослідження»* має системний характер і містить ретроспективний огляд основних джерел з історії китайського мистецтва та теорії дизайну. Позитивною рисою є спроба структурувати комплексний матеріал за напрямками (живопис, архітектура, візуальні комунікації). Водночас методологічна частина виглядає радше описовою, ніж аналітичною: не вистачає чіткого пояснення (можливо з візуально-графічною структурною схемою), як обрані методи дослідження безпосередньо вплинули на результати. Проте варто зазначити, що автор значну увагу приділяє уточненню термінологічного апарату. Загалом розділ виглядає цілісним і завершеним.

Другий розділ *«Типологія і специфіка синтезу мистецтв у формуванні інтер'єрного середовища в історії Китаю»* вирізняється докладністю аналізу історичних інтер'єрів, що демонструє еволюцію китайського пейзажного мистецтва у поєднанні з архітектурою та предметним наповненням. Сильною стороною цієї частини дослідження є виявлення регіональних і семантичних особливостей, наприклад, значення кольору. Автор приділяє значну увагу фактам та їх критичній інтерпретації, проте іноді таким мистецтвознавчим

підсумкам не вистачає зіставлення з європейськими традиціями. Загалом завершеність розділу можна оцінити як високу.

Третій розділ *«Типи синтезу сучасного китайського пейзажного мистецтва та дизайну предметно-просторового середовища»* є найбільш актуальним і прикладним: автор окреслює композиційні прийоми інтеграції пейзажного мистецтва в сучасний дизайн інтер'єрів, систематизує підходи ансамблевого й симбіотичного синтезу. Особливо важливою є спроба детально описати інноваційні прийоми трансформації традиційного живопису в новітніх просторах, проте іноді по тексту не вистачає критичної оцінки їх ефективності та обмежень. Завершеність розділу висока, він повністю відповідає всім поставленим завданням, хоча міг бути додатково збагачений узагальненою моделлю чи схемою, що об'єднала б отримані результати.

У загальних висновках підсумовано основні результати роботи: уточнено дефініції, визначено типи синтезу, охарактеризовано поліфункціональність пейзажного мистецтва в сучасному дизайні. Структурно висновки узгоджені з метою і завданнями дослідження.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертаційна робота написана українською мовою, виклад матеріалу послідовний і логічний. Приємне враження складається від стилю мовлення – текст написаний лаконічною науковою мовою, легко сприймається, оскільки не перевантажений громіздкими лексичними конструкціями та іншомовними термінами, нав'язливі повтори відсутні.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у 10 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 3 – статті – у фахових виданнях України, 3 – статті у китайських виданнях, 4 – тези у матеріалах конференцій. Апробація результатів дослідження відбувалась під час міжнародних науково-практичних конференцій.

Відповідно, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Недоліки, зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи дисертацію Жень Цзеюй, надаємо деякі побажання та зауваження, які мають рекомендаційний характер:

1. *Методологічна частина* подана здебільшого у вигляді опису, проте не розкриває механізмів застосування конкретних методів для перевірки наукових гіпотез. Можливо в цьому контексті була б доречною візуально-графічна структурна схема, яка б наочно показала як обрані методи дослідження безпосередньо вплинули на результати. Це б підвищило рівень аргументованості окремих положень роботи.
2. *Огляд джерельної бази* достатньо широкий, але новітні міжнародні публікації останніх декількох років займають у ньому не значний відсоток, що знижує можливості швидкої інтеграції дослідження у сучасний науковий дискурс з проблематики дизайну.
3. *Структура дисертації* інколи порушує логіку: під питанням доречність поділу підрозділу 2.1. на додаткові окремі підрозділи. Висновки після окремих розділів занадто загальні, які в такому вигляді радше подібні до скороченого викладу змісту розділів, а не до аналітичного підсумку.

Висновок про дисертаційну роботу. Висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну високу оцінку поданої на розгляд роботи, яка демонструє цілісність і наукову новизну запропонованих теоретичних обґрунтувань. Дисертація здобувача Жень Цзеюй «Синтез традиційного китайського пейзажного мистецтва і дизайну предметно-просторового

середовища» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого вирішує наукове завдання, що має істотне значення для культури і мистецтва. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. №261 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №283 від 03.04.2019 р. та №502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Отже, автор дисертаційної роботи – Жень Цзеюй, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 022 Дизайн.

Доктор технічних наук, доцент,
завідувачка кафедри графічного дизайну
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Лідія КОВАЛЬ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ ТА
ДОКУМЕНТАЦІЇ
Засвідчується